

Ajánló

Fejlődés és zavar

Ottlet 1934-ben a kiadványok, szerzők és könyvtárak statisztikai eszközökkel folytatott kvantitatív vizsgálatát elnevezte *bibliometriának*. Garfield 1963 után kialakította a hivatkozási mutatót és vele az *impaktfaktort*. A szakterületet Nalimov 1969-ben tudományometriának nevezte el. A 80-as évektől jelenik meg az informatika és az infometria. Idővel az informatika kifejezést a bibliometriát, tudományometriát, webometriát és cybermetriát átfogó szakterület megnevezésére kezdték alkalmazni. Az impaktfaktor e terület egyik legjobban használható és legtöbbet bírált eszköze, mert gyakorlatilag csak a természettudományos és orvostudományi folyóiratok esetében használható. A hivatkozások még az alkalmazott tudományokon belül is többnyire a középcélcélc körül szóró; kiderült, hogy nemcsak szakterületektől, hanem földrajzi régióktól és nyelvterülettől is függ a tényező. Szükségképpen elkezdődött a mérőszám kiszámításának differenciálódása. A folyamat európai, ezen belül orvostudományi eredményeiről számol be **Jehoda Imola**.

Ha a tömegközlekedési eszközöket nem úgy alakítják ki, hogy azokat a mozgáskorlátozottak is használni tudják, akkor emberi jogok sérülnek. Ami a jogszabályokat illeti, a lakosság nem jogvégezett része ismeretében szellemimozgás-korlátozott. Ha nincsenek meg a feltételei annak, hogy a laikus a saját észjárása szerint kereshet a jogszabályok között, akkor ez a polgárok többségét érinti hátrányosan. E felismerés alapján, de meglehetősen késéssel született meg az információszabadságról szóló törvény, és váltak ingyenesen is hozzáférhetővé a weben a jogszabályok. **Karoliny Eszter** egy rövid bekezdést szentel annak a laikus számára legfontosabb kérdésnek is, hogy miként lehet ezekben a forrásokban keresni. Egy mondat szól arról, hogy a teljes szövegen belül, szabadon választott szavakkal, csonkolással (nem tudjuk meg, hogy egy- vagy kétoldali a csonkolhatóság). Ez a kínálat az információkeresés mai színvonalán meglehetősen szegényes. A szerző egyik érdeme, hogy cikkéből ez kiderül.

Horváth Zoltánné tanulmányában a taxonómiákkal foglalkozik, általánosságban kitér a szemantikus web céljaira felhasználható osztályozási rendszerekre is. Az információkeresés, s vele a metanyelvi rendszerek jelentősége az informatikában is megnőtt; a programfejlesztők a korábbi szakmai nyelvhasználatától érintetlenül kezdték használni pl. a taxonómia kifejezést. Többnyire laza „taxonómiákat” a profitorientált szférában igyekeznek értékesíteni. A járatlan olvasónak az a benyomása támad, mintha a taxonómia abban különböznék az osztályozási rendszertől, hogy egyszerűbb – ami persze nem igaz. Ráadásul a források olyan taxonómiákról is hírt adnak, melyekben a hierarchikus kapcsolatok mellett még egyéb – rokonsági – kapcsolatok is szerepelnek; ekkor meg valójában tezauszról van szó. A fogalmi zűrzavar meglehetősen nehezíti a szerzők és olvasók dolgát, hogy megértsék, valójában mi is rejlik a szemantikus web mögött: olyan hálózat, melyben a mindennapi, beszélt nyelv mondataival tehetők fel a kérdések. Ami a taxonómiákat (= osztályozási rendszereket) illeti, ezek csak parányi összetevők lesznek ebben a szép, új világban.

Ungváry Rudolf